

D'Occitània a Gelida, segles XVI i XVII

Per Ramon Rovira i Tobella

Catalunya ha sofert en l'època moderna immigracions occitanes. Enguany exposarem alguns cognoms que podríem trobar en la recerca dels nostres avantpassats que arrelaren a Gelida o que deixaren la seva petjada durant aquesta època.

És cert que s'han fet estudis generals i locals, pocs, sobre aquest tema d'immigració a Catalunya (hi compten la Catalunya Nord, també) durant l'època de més intensitat en la segona meitat del segle XVI i primera meitat del segle següent.

En els buidatges fets durant els anys 1992-1995 de documents sacramentals i notarials de Gelida, generalment a la parròquia de Gelida, vaig anar apuntant, no d'una manera completa, les persones vingudes del Regne de França, com se les solia anomenar en els documents, però que eren occitanes. A vegades sabem de quin bisbat venien i, fins i tot, en pocs casos, de la població. Tinc recollits més de cent cinquanta cognoms diferents, que no vol dir famílies.

Són diverses les causes que feren que es produís aquesta immigració o aquest moviment demogràfic. Les guerres de religió són unes de les múltiples causes de la immigració dels occitans a Catalunya en la segona meitat del s. XVI, però aquesta ja era present abans de les guerres. Una altra raó, la més important, és l'econòmica en temps de poca població a Catalunya i relativa sobrepoblació a Occitània¹.

Aquesta demanda de treball anava dirigida a feines com les de pastors, mossos, jornalers, sastres, teixidors, mestres de cases, etc. Generalment es casaven entre ells o amb filles cabaleres d'alguna menestralia o mas. Hi havia un cert control sobre aquests estrangers com podem veure en el cens de 1637². Uns controls per si s'havia de prendre alguna acció que no arribà a produir-se. Ara per ara no n'he trobat cap, de cens, a Gelida.

Una peculiaritat d'aquests immigrants és que parlaven occità, llengua molt propera al català, cosa que era una forma avantatjosa d'integrar-se lingüísticament sense grans dificultats. L'altra qüestió lingüística són els cognoms molts dels quals solen ser idèntics als catalans encara que, potser, en alguns casos, catalanitzats. N'hi ha, però, amb una clara procedència estrangera. Tot un ric ventall per a l'antroponímia.

No tenim prou espai per posar-los tots aquí i només ens limitarem a posar-ne un mostrari dels que més arrelaren. A la web www.gelida.org publicarem l'article complet.

Anducas Guillem Anducas, francès, (*Occitània v1600 - +SLH a1665), es casà a St. Llorenç d'Hortons el 1628 amb Marianna Carafí i Llopard (*St. Joan Samora v1608 - +SLH a1665), filla de Felip, cabaler de can Carafí de St. Joan Samora, i de Joana, d'Espells. Fill que segueix, Isidre Anducas i Carafí (*SLH 1633 - + Corbera a1706) = Gelida 1665 Maria Oller i Ramonet (*Gelida 1649 - +Gelida 1688), filla de Pau Oller de la Muntanya i Mallol, dit *l'Hoste*, de Gelida, i d'Elisabet, de St. Joan Samora. Avui dia hi ha Anducas per diverses poblacions del Baix Llobregat descendents del primer Anducas.

Baurís Antoni Baurís, sastre, francès, fill de Joan i de Guilleuma, del bisbat de Cerlà, testà a Gelida el 1606. Guillem Baurís, cosí, una deixa al seu fillol, fill de Guillem. Antoni Baurís, sastre, francès, del bisbat d'Agén, fill de Joan i de Caterina fa a Gelida CM el 1609 amb Joana Peralrau, filla de Giralt i de Guilleuma, francesos. Josep Santfí i de Lloelles, hereu de can Santfí de Gelida, casà a Gelida el 1767 Francesca Baurís i Romegosa, descendent dels anteriors, filla de Josep, de Gelida, i de Francesca, de Sant Ponç de Corbera. Segueixen més Baurís fins la segona meitat del s. XIX. La casa de quatre casals dels Baurís, avui desapareguda, estava situada prop de la plaça de l'església de St. Miquel a l'alçada de l'estanc actual.

Boixó Miquel Boixó, francès, en un testament de Magdalena Llopard en data de 1588. Elisabet Pasqual i Llopard de Baix, de can Pasqual de Gelida, filla de Jaume i de Magdalena (*Gelida 1563 - +Gelida 1636) = 1r v1581 Miquel Boixó, francès, mestre de cases, = 2n CM Gelida 1608 Antoni Lluell, de La Granada. L'Elisabet testà a Gelida el 1636. El Miquel Boixó i l'Elisabet tingueren sis fills. Antoni Boixó, francès, (+Gelida 1596).

Bovers Arnau Bover com a testimoni d'un testament de Joana Mitjans, Gelida el 1565. En un altre de 1567 d'Eulària, muller de Benet Terme. Joan Bover testà a Gelida el 1582, i era germà del Pere. Eren d'Alan, bisbat de Comenge. Pere Bover, sastre, testà a Gelida el 1584 casat amb Càndia Font del Puig, fa hereu a Pere Joan, fill d'ells. En un inventari de 1596 dels béns de Pere Joan Bovers, la seva vídua, Isabel Civil, esmenta una casa situada en la parròquia de Gelida a St. Miquel. En un altre inventari de 1625 parla d'una casa no acabada a St. Miquel que era segurament cal Terra.

Casanoves Lleonart Casanoves, pagès, francès, de Perés, fill de Pere, casat amb Coloma. Testà a Gelida 1602. Miquel Casanoves (*Gelida 1605), fill del Lleonart i de la Coloma fa CM a Gelida el 1635 amb Paula Terme, filla de Jaume i de Paula, i el 1636 amb Magdalena Sàbat de la Pujada, filla de Marc i d'Elisabet. Miquel Casanoves fa testament a Gelida

el 1638 i fa hereu el seu fill Pere Joan. Pere Joan (*Gelida 1608), fill de Lleonart i de Coloma, es casà el 1648 amb Aldonça Ginebreda i Pelegrí, que esdevé pubilla de can Ginebreda de Gelida, vídua de Pere Font, francès, que s'havia casat el 1631 amb l'esmentada Aldonça.

Corradies Joan Corradies, natural de la vila de Morbech³, bisbat de Sant Flor, fill de Joan i de Peirona, fa CM a Gelida el 1616 amb Eulària Boixó i Pasqual, filla de Miquel i d'Elisabet, avui Llnell, de Gelida. Aquest Joan Corradies el trobem posteriorment com a mestre de cases. Agnès Prats i Tobella esdevé pubilla de can Prats de St. Llorenç d'Hortons, filla de Jaume i d'Antiga = SLH 1662 Jaume Corradies i Boixó (*Gelida 1632), fill de Joan, mestre de cases, francès, i d'Eulària. Aquests Corradies encara eren a SLH el 1827. A Gelida hi havia cal Corradies, botiga de pa, després de verdures i peixateria fins els anys 60 del s. XX.

Fauri Blai Fauri, francès, de St. Joan del b. d'Avinyó fa testament a Gelida el 1640, fent hereva la seva muller Maria Eulària Ferrer, de St. Quintí, filla de Bernat i de Margarida, que es casà a SLH el 1639 i que mor el 1667. Es casà en segones amb Eulària Llopard de les Alzines, filla de Jaume i d'Antiga, la qual Eulària testà a Gelida el 1669 i fa hereu el marit. El 1643 té una filla, Caterina Fauri i Ferrer, que mor el 1654. El 1670 té un fill, Joan Pau Fauri i Llopard. El Blai Fauri feia de pagès i de nunci a Gelida.

Font En Badia Font com a testimoni d'un testament d'Isabet Miquel de la Torrevella de l'any 1535 a Gelida. Un Joan Font, àlies *Badia*, fill de Badia Font i Jaumota, fill hereu de l'anterior, fa testament a Gelida el 1606. Pensem que és el mateix Font de cal Font del Puig de Gelida: Jaumeta Duran i Miquel esdevé pubilla, filla de Joan i de Joana, pubilla, (+Gelida 1585) = v1540 Joan Font àlies Badia. Segueixen els fills.

Miquel Font, fadrí, fill de Bertran i de Gandó, tots francesos, b. de Comenge, fa CM a Gelida 1565 amb Francisca Errandis, de la ciutat de Sogorb, Regne de València, vídua d'Antoni Joan Ginebreda, filla de Sebastià i de Maria, difunts. D'aquí ve el nom del barri de la Valenciana. Vegeu més endavant.

Aldonça Ginebreda fa testament a Gelida el 1649, era filla de Joan, difunt, i de Jerònima. Esdevé pubilla de can Ginebreda: Aldonça Ginebreda i Pelegrí (*Gelida 1617 - +Gelida 1661) = 1r Gelida 1631 Pere Font, francès (+Gelida 1646) = 2n Gelida 1648 Pere Joan Casanoves (*Gelida 1608), fill de Lleonard i de Coloma, francesos. Els hereus de can Ginebreda els trobem des del s. XVII fins entrat el XIX, amb el cognom compost de *Font y Ginebreda*.

Mas Arnau Mas, moliner, del RdF. vidu, fill de Domengó, del b. d'Aux, i de Joana, difunts, fa CM a Gelida 1604 amb Jerònima Font, filla d'Andreu i de Margarida. Pere Mas, francès, fill de Domencó i de Joana, francesos, de Frontalla, b. d'Auch, fa CM a Gelida el 1610 amb Elisabet Carsí, de St. Llorenç d'Hortons, filla d'Antoni i de Francina. Pere Mas àlies *lo Perris*, francès, mor a Gelida el 1661 i que vivia *en lo maset dit de la Valenciana*.

Petit Joan Petit, de Castelló de Bonafont, RdF, fill de Francesc i de Miquela, difunts, fa CM a Gelida el 1599 amb Maria Anna Perardau, donzella, filla d'en Giralt i de Guilleuma, són del b. d'Agèn, de la vila de Blancafòrt (47)⁴, Regne de França. Miquel Petit, sabater, fill de Joan, difunt, i de Maria fa CM a Gelida el 1627 amb Margarida Terme de la Parra i Duran Duran del Puig (*Gelida 1596), donzella, filla de Jaume i de Miquela. Aquest Miquel Petit, sabater, fill de Joan, difunt, i de Maria, fa T. a Gelida el 1650 fent hereu el seu fill Francesc. Aquests Petit inicien la línia dels Petit de la plaça del mas Barceló, al barri dels Tarongers, davant de cal Vador, i que segueixen fins al s. XIX que per pubilla passà als Ribé fins el s. XX.

Pujol Joana Pujol, vídua d'Antoni Baurís, filla de Giralt Pujol, francès, i de Guilleuma, fa T. a Gelida 28-09-1650 fent hereu Miquel Sàbat, nét, fill de Miquel Sàbat, gendre seu. Veure Baurís. Benet Pujol, del RdF, no diu els noms dels pares = CdR 1610 amb Joana Oller, filla de Joan i de Montserrada. Joan Pujol i Oller = Gelida 21-08-1641 Àngela Mas i Pedrosa (*Gelida 1614), de can Santfí, filla de Joan i de Marianna. Són els Pujol de cal Manó de Gelida. Eulàlia Pujol i Oller, filla de Benet i de Joana = CdR 1632 Domingo Fisa i Bes (*Corbera 1603), fill Joan i de Joana, francesos.

Soler Pere Soler, mestre de cases, francès, que té la muller difunta, fa T. a Gelida el 1607 i fa hereu a Pere Martí de la Torrevela. Caterina Soler, natural de Gelida, filla de Pere Soler, mestre de cases, francès, i de Magdalena, difunts, fa CM a Gelida el 1636 amb Pau Domènec, d'Espiells, fill de Jaume i de Magdalena. Caterina Soler, filla de Pere i hereva universal, i de Magdalena, muller de Pau Domènec, difunt, fa T. a Gelida el 1679 i té els següents fills: Jaume, l'hereu; Elisabet, casada amb Joan Pujol; i Pere Joan. Un altre T. el 1688 que fa hereu el Jaume.

Símbols i abreujaents: *Baptisme/naixement, = Matrimoni, + Defunció, v1600 vers, a1600 abans de, d1600 després de, RdF Regne de França, CM capítols matrimonials, T. testament. b. bisbat, SLH St. Llorenç d'Hortons, CdR, Castellví de Rosanes.

-
1. Peytaví i Deixona, Joan. *Antorponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna, l'exemple dels comtats de Rosselló i Cerdanya (segles XVI-XVIII)*. Edita IEC, Barcelona, 2010.
 2. Arxiu de la Corona d'Aragó, Consell d'Aragó, lligalls 551 i 552. Són de francesos residents gairebé en la seva totalitat en les poblacions costaneres.
 3. Diversos Maubec o Mabec a Alvèrnia.
 4. Segurament. En francès, Blanquefort sur Briolance.

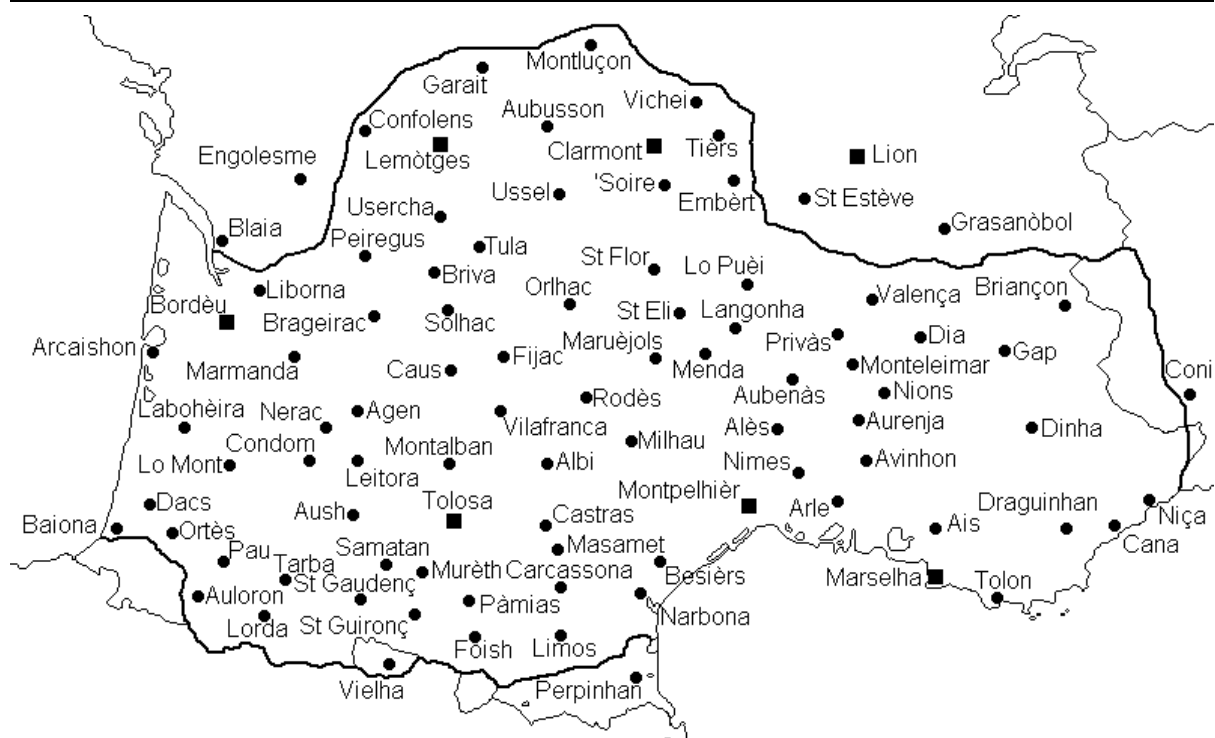
Fotografies

1.- Can Ginebreda de Gelida. Foto R. Rovira

2.- Cal Terra de Gelida. Foto de J. Etorch. CEC

3.- Mapa d'Occitània